

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ № 11

"06" листопада 2019 р.

м. Київ,
вул. М.Грушевського, 18/2, кімн.12, о 15.00

ГОЛОВУВАЛИ: Голова Комітету з питань освіти, науки та інновацій Бабак С.В., Перший заступник Голови Комітету Лукашев О.А. та заступник Голови Комітету Колебошин С.В.

ПРИСУТНІ: члени Комітету - Лукашев О.А., Колебошин С.В., Піпа Н.Р., Гришук Р.П., Кириленко І.Г., Коваль О.В., Колюх В.В., Павленко Р.М., Совсун І.Р.; працівники секретаріату Комітету - керівник секретаріату Комітету Чижевський Б.Г., заступник керівника секретаріату: Семенюк С.В., головні консультанти: Гарбуза С.А., Нестеренко Л.С., консультант Малигіна І.В.

ВІДСУТНІ: члени Комітету - Воронов В.В., Гришина Ю.М. (у відрадженні), Лис О.Г. (на лікарняному).

ЗАПРОШЕНІ: Полухович Юрій Юрійович - Перший заступник Міністра освіти і науки України, Загородній Анатолій Глібович - віце-президент Національної академії наук України, Колежук Олексій Костянтинович - голова Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, Качурець Младена Ігорівна - заступник Міністра охорони здоров'я, Попруга Юрій Миколайович - заступник директора департаменту технічного регулювання - начальник управління метрології Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Цимбаленко Дмитро Петрович - начальник відділу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Матюх Тетяна Володимирівна - керівник експертної групи з питань солідарної системи пенсійного страхування Директорату розвитку соціального страхування та пенсійного забезпечення Мінсоцполітики України, Оверчук Олександр Валерійович - начальник

відділу науки Міністерства фінансів України, Невідомий Василь Іванович - член Рахункової палати України, Гадзало Ярослав Михайлович - президент Національної академії аграрних наук України, Кремень Василь Григорович - президент Національної академії педагогічних наук України, Петришин Олександр Віталійович - президент Національної академії правових наук України, Цимбалюк Віталій Іванович - президент Національної академії медичних наук України, Бітасв Валерій Анатолійович - віце-президент Національної академії мистецтв України, Яцків Ярослав Степанович - директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України, голова Українського міжнародного комітету з питань науки і культури, голова Науково-видавничої ради НАН України, Устименко Володимир Анатолійович - директор Інституту економіко-правових досліджень НАН України, Ніколаєнко Станіслав Миколайович - ректор Національного університету біоресурсів і природокористування, Ільченко Михайло Юхимович - голова Ради проректорів з наукової роботи закладів вищої освіти України, Чебанов Валентин Анатолійович - перший заступник генерального директора Державної наукової установи “Науково-технологічний комплекс “Інститут монокристалів” НАН України”, Соловйов Вячеслав Павлович - заступник директора ДУ “Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім.Г.М.Доброва НАН України”, Половніков Ігор Іванович - президент ГО “Українська технологічна академія”, Широков Анатолій Іванович - голова Профспілки працівників Національної академії наук України, Безверщенко Юлія Василівна - заступник голови Ради молодих вчених НАН України, Артур Лі - аспірант Державної установи “Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України”, Ващук Олеся Петрівна - член Ради молодих учених при МОН України, Белих Тамара Василівна - головний редактор науково-популярного журналу для юнацтва “Країна знань”. Загальна кількість учасників - понад 100 осіб.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Про стан реалізації Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”.

Відкриваючи засідання комітету Голова Комітету Бабак С.В. оголосив порядок денний та запропонував його підтримати.

Порядок денний затверджено одноголосно.

1. СЛУХАЛИ: доповідь голови підкомітету з питань науки та інновацій Колоха В.В., співдоповідь Першого заступника Міністра освіти і науки України Полуховича Ю.Ю. та віце-президента Національної академії наук України Загороднього А.Г. про стан реалізації Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”.

В обговоренні взяли участь: Бабак С.В., Оверчук О.В., Качурець М.І., Петришин О.В., Кремень В.Г., Ніколаєнко С.М., Широков А.І., Цимбалюк В.І., Яцків Я.С., Ващук О.П., Устименко В.А., Ільченко М.Ю., Гадзало Я.М., Половніков І.І., Бітаєв В.А., Чебанов В.А., Матюх Т.В., Невідомий В.І., Белих Т.В., Попруга Ю.М., Цимбаленко Д.П., Артур Лі, Соловійов В.П., Безвершенко Ю.В., Кириленко І.Г., Лукашев О.А.

ВИРІШИЛИ:

1. Інформацію про стан реалізації Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” взяти до відома.

2. Визначити стан реалізації Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” незадовільним і таким, що не забезпечив досягнення основних цілей державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності, визначених статтею 45 цього Закону, що призвело до суттєвого погіршення стану вітчизняної науки та негативно позначилося на соціально-економічному розвитку всієї держави.

3. З метою належної і комплексної реалізації Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” рекомендувати:

3.1. Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України під час формування та прийняття проектів законів України про Державний бюджет України на наступні роки передбачити:

- щорічне збільшення видатків на науку та оплату праці науковців до норм, визначених Законом України “Про наукову і науково-технічну діяльність”;

- щорічне визначення у Законі України про Державний бюджет України обсягів коштів державного бюджету, що спрямовується на наукову і науково-технічну діяльність, у відсотках до ВВП;

- окремі бюджетні програми, спрямовані на оновлення та осучаснення наукового обладнання і матеріально-технічної бази наукових установ, закладів вищої освіти та забезпечити повноцінне фінансування цих програм;

- видатки на аналітичний супровід діяльності Національної ради з питань розвитку науки і технологій;

- окрему бюджетну програму, спрямовану на забезпечення розробки і реалізації державної цільової програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку України на період до 2030 року;

- окрему бюджетну програму, спрямовану на забезпечення діяльності експертів з проведення державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової та науково-технічної діяльності;

- надання пільгових довгострокових кредитів на будівництво (реконструкцію) і придбання житла науковими працівниками.

3.2. Верховній Раді України забезпечити розгляд та прийняття проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” (реєстраційний № 0898 від 29.08.2019,

підготовлений Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій до другого читання).

3.3. Кабінету Міністрів України:

3.3.1. Відповідно до статті 116 Конституції України розробити та подати на затвердження Верховною Радою України Державну програму економічного і соціального розвитку України на коротку та довгострокову перспективу.

3.3.2. При підготовці та визначені стратегічних завдань розвитку економіки і суспільства, програм діяльності Уряду України забезпечувати їх наукове обґрунтування та супроводження, опиратися на досягнення високого рівня розвитку науки і техніки, примноження національного багатства на основі використання результатів вітчизняних наукових і науково-технічних досліджень та розробок.

3.3.3. Терміново розробити та затвердити заходи з реалізації Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”, основних цілей державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності та визначити терміни і відповідальних за їх виконання.

3.3.4. Розробити та подати до Верховної Ради України у встановленому законодавством порядку законопроекти:

- “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо Національного фонду досліджень України” та “Про внесення змін до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” щодо Національного фонду досліджень України” з метою забезпечення особливого статусу Національного фонду досліджень України, передбачивши звільнення грантів цього фонду від сплати митних зборів і податку на додану вартість при ввезенні наукового обладнання, аналоги якого не виробляються в Україні, податкові преференції для представників бізнесу, які виступатимуть грантонадавачами при реалізації проектів через Національний фонд досліджень України, а також надання преференції, які передбачено Указом Президента України №718/2019 для Фонду Президента України з підтримки освіти, науки та спорту;

- “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо приведення його норм у відповідність із абзацом першим частини третьої статті 8 Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” стосовно внесення змін до частин четвертої та дев’ятої статті 13 та пункту 19 частини другої статті 29;

- “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України” щодо віднесення до власних надходжень та визначення напрямів використання доходів, отриманих державною науковою установою, закладами вищої освіти, що повністю фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, у вигляді частини прибутку від діяльності господарського товариства (дивідендів), а також доходів, отриманих ними від розпорядження частками (акціями) у статутних капіталах господарських товариств;

- “Про внесення змін до Податкового кодексу України” щодо звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій із ввезення на митну територію України державними науковими установами та закладами вищої освіти для забезпечення власної наукової та науково-технічної діяльності

наукових приладів, обладнання, запасних частин і витратних матеріалів до них, реактивів, зразків, наукової літератури в паперовому та електронному вигляді;

- “Про внесення змін до Кодексу законів про працю України” в частині визначення поняття “дистанційний режим праці” та можливості встановлення такого режиму для наукових працівників і спеціалістів наукових установ та закладів вищої освіти, поняття “наукове відрядження”, яке б враховувало необхідність надання такого відрядження зокрема і студентам, ад’юнктам, аспірантам, докторантам;

- щодо створення інших дієвих стимулів для забезпечення розвитку вітчизняної наукової і науково-технічної сфери, зокрема зростання кадрового потенціалу, формування належних умов здійснення наукової діяльності на сучасному рівні (забезпечення новітніми приладами, матеріалами, засобами та умовами для досліджень), підвищення рівня українських наукових видань, покращення соціального статусу науковців.

3.3.5. Підготувати та у першому півріччі 2020 року внести до Верховної Ради України пропозиції щодо:

- основних засад і напрямів державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності;

- пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та загальнодержавних програм науково-технічного розвитку України, у порядку визначеному Законом України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки”.

3.3.6. Забезпечити реалізацію основних функцій Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, виконання завдань та заходів, визначених статтею 20 Закону, зі створенням та забезпеченням роботи постійних або тимчасових робочих груп для підготовки відповідних рішень.

3.3.7. Забезпечити відповідно до Закону щоквартальні засідання Національної Ради України з питань розвитку науки і технологій, на яких у першочерговому порядку розглянути питання щодо:

формування засад та реалізації державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності;

визначення пріоритетів розвитку науки і техніки та заходів з їх реалізації;

формування державного бюджету в частині визначення загальних обсягів фінансування наукової і науково-технічної діяльності та його розподілу між базовим та конкурсним фінансуванням наукових досліджень, а також у частині визначення структури розподілу між напрямами грантової підтримки Національного фонду досліджень України;

підготовки та оприлюднення щорічної доповіді про стан та перспективи розвитку наукової та науково-технічної діяльності України;

підготовки пропозицій щодо засад функціонування в Україні системи незалежної експертизи державних цільових наукових та науково-технічних програм;

ініціювання і замовлення прогностичних та форсайтних досліджень у галузі науки, технологій, інновацій, організації та проведення наукової експертизи рішень центральних органів виконавчої влади, що стосується наукової сфери,

а також проектів концепцій державних цільових наукових та науково-технічних програм;

принципів створення та стратегії розвитку державної дослідницької інфраструктури, системи державних ключових лабораторій, центрів колективного користування науковим обладнанням, ефективної структури стартап-екосистем;

створення механізмів комерціалізації результатів наукових досліджень;

визначення оптимальних шляхів реалізації проектів і програм міжнародної технічної допомоги у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

розвитку наукової та науково-технічної сфери в Україні;

стратегії розвитку системи залучення та підготовки учнівської молоді до наукової і науково-технічної діяльності.

3.3.8. Забезпечити відповідно до Закону ефективну діяльність Національного фонду досліджень України та надати йому статусу головного розпорядника бюджетних коштів.

3.3.9. Скасувати обмеження, передбачені Постановами Кабінету Міністрів:

- пунктом дванадцятим в частині обмежень щодо розробки нових державних цільових наукових і науково-технічних програм та пунктом двадцятим Заходів щодо ефективного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади підприємств, установ та організацій, які використовують кошти державного бюджету, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 № 710 «Про ефективне використання державних коштів»;

- пунктом першим постанови Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2001 р. № 332 “Про граничні суми витрат на придбання автомобілів, меблів, іншого обладнання та устаткування, мобільних телефонів, комп’ютерів державними органами, а також установами та організаціями, які утримуються за рахунок державного бюджету”.

3.3.10. Вказати Міністерству освіти і науки України та Міністерству фінансів України на неприпустимість затягування прийняття та погодження нормативно-правових актів з реалізації Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”, з метою ефективного забезпечення створення узгоджених проектів нормативно-правових актів активно практикувати попередній розгляд їх на круглих столах за участю зацікавлених міністерств і відомств.

3.3.11. Забезпечити належне виконання статті 43 Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” щодо здійснення центральними органами виконавчої влади у сфері наукової і науково-технічної діяльності управління у сфері наукової та науково-технічної діяльності відповідних галузей, визначення напрямів розвитку наукового і науково-технологічного потенціалу відповідних галузей, розроблення програми науково-технічного розвитку відповідних галузей та заходів з їх виконання, із залученням

наукових установ та закладів вищої освіти до розв'язання проблем науково-технічного розвитку.

3.3.12. Забезпечити відповідно до частини другої статті 45 Закону формування та реалізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, державних цільових наукових і науково-технічних програм та концентрацію ресурсів для їх реалізації, у тому числі виконання пункту 81 Плану заходів з реалізації етапу “Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)” Енергетичної стратегії України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність”, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 червня 2018 року № 497-р.”.

3.3.13. Забезпечити виконання статті 66 Закону в частині запровадження узгодженої системи заходів щодо інтеграції національного дослідницького простору до Європейського дослідницького простору, а також сприяти досягненню цілей Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, зокрема, шляхом:

- затвердження Дорожньої карти інтеграції України до Європейського дослідницького простору рішенням Національної ради з питань розвитку науки і технологій та відповідного плану дій постановою Кабінету Міністрів України до кінця 2019 року із зазначенням відповідальних, термінів та обсягів фінансування заходів;

- здійснення спільних з Європейським Союзом досліджень щодо розвитку вітчизняної науки, трансферу технологій та ноу-хау, активізації діяльності з організації спільних заходів щодо наукового та технологічного розвитку;

- розширення практики навчання через реалізацію програм обміну для дослідників та спеціалістів;

- вжиття заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для проведення досліджень та впровадження нових технологій, а також просування брендів наукових установ та належного захисту інтелектуальної власності щодо результатів досліджень.

3.3.14. Здійснити заходи щодо аудиту приміщень, земель, їх оформлення і використання Національною академією наук України, національними галузевими академіями наук України з метою забезпечення сприяння органами виконавчої влади якнайшвидшому завершенню процедур належного оформлення приміщень та земель.

3.3.15. При реалізації та удосконаленні державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності, формуванні експертних та консультативно-дорадчих органів, що утворюються при органах державної влади, виконанні науково-технічних програм, проектів і розробок активно залучати представників громадських наукових організацій та у взаємодії з ними інформувати суспільство про соціально-економічні наслідки реалізації наукової та науково-технічної політики

3.4. Рахунковій палаті України запланувати та здійснити перевірку ефективності використання видатків з державного бюджету України на наукову та науково-технічну діяльність ЦОВВ.

3.5. Національній академії наук України вжити додаткових заходів щодо:

3.5.1. Посилення науково-експертної функції Академії в частині розроблення пропозицій щодо засад державної наукової і науково-технічної політики, прогнозів, інформаційно-аналітичних матеріалів, зокрема здійснення наукової експертизи проектів стратегічних, прогнозних та програмних документів, що готуються органами державної влади, підготовки щорічних національних доповідей з актуальних для суспільства питань, а також науково-аналітичних матеріалів, колективних монографій, науково-популярних, енциклопедичних і документальних видань з проблем історії та сучасного суспільно-політичного, соціально-економічного та культурного розвитку України.

3.5.2. Якнайшвидшого розгортання спільно з Міністерством освіти і науки України діяльності Міжвідомчої ради з координації фундаментальних і прикладних досліджень в Україні з метою вироблення пропозицій для сприяння розвитку фундаментальних досліджень та ефективному використанню їх результатів у прикладних дослідженнях і науково-технічних розробках за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки.

3.5.3. Подальшої концентрації фінансових, матеріально-технічних, кадрових ресурсів на пріоритетних напрямках наукових досліджень і науково-технічних розробок за рахунок, насамперед, діючої системи регулярного оцінювання ефективності наукової діяльності установ НАН України й оптимізації за результатами оцінювання внутрішньої структури установ і за необхідності їхньої мережі.

3.5.4. Актуалізації тематики прикладних розробок установ НАН України з урахуванням реальних потреб інноваційного розвитку та підвищення обороноздатності держави, активнішої комерціалізації цих розробок за рахунок передусім посилення зв'язків із виробничою сферою, тіснішої взаємодії з галузевими міністерствами.

3.5.5. Поглиблення інтеграції з освітянською галуззю за рахунок розширення існуючої мережі спільних із закладами вищої освіти навчально-наукових структур, широкого залучення науковців НАН України до викладацької діяльності в освітянській галузі, експертизи освітніх програм, підготовки сучасних підручників і посібників, розвитку центрів колективного користування сучасним науковим обладнанням.

3.6. Національній академії наук України та національним галузевим академіям наук України:

3.6.1. Здійснити заходи з розбудови науково-технологічної інфраструктури з метою посилення наукової ролі як частини стартап-екосистеми. Створити умови для формування на базі підвідомчих установ закладів інфраструктури, які сприятимуть розвитку технологічного

підприємництва та комерціалізації наукових результатів, їх більш успішній реалізації, заохочуватимуть молодь до науково-технічної діяльності.

3.6.2. Забезпечити здійснення заходів із популяризації науки задля налагодження взаємодії суспільства, підприємництва та наукової сфери, зокрема, шляхом використання сучасних цифрових та комунікаційних технологій.

3.6.3. Здійснити заходи щодо зміцнення міжнародного співробітництва у науковій сфері шляхом реалізації спільних проєктів, підвищення рівня наукової мобільності, забезпечення ефективного функціонування системи експертної оцінки проєктів задля підтримки впровадження передового досвіду та підвищення їх якості, а також для інтернаціоналізації української науки.

3.6.4. Забезпечити ефективну роботу комісій з боротьби з порушеннями академічної доброчесності та псевдонаукою при президіях Національної та національних галузевих академій наук України з метою реалізації їх функцій загальнонаціональних експертних організацій, очищення науки та відновлення довіри до науковців, науки та наукових організацій.

3.7. Головним розпорядникам бюджетних коштів, для яких передбачені видатки Державного бюджету України на здійснення наукової і науково-технічної діяльності рекомендувати оприлюднювати звітність щодо використання коштів на дослідження.

4. Контроль за виконанням цього рішення покласти на Голову Комітету С.В. Бабака.

Рішення прийнято одногосно.

Стенограма засідання додається.

Голова Комітету

С. БАБАК

Секретар Комітету

Н. ПІПА